

מדינת ישראל¹

משרד המשפטים

ייעוץ וחקיקה (משפט ציבורי-מנהלי)

ירושלים: ט' בשבט תשפ"ב

11 בינואר 2022

לכבוד

עו"ד מיכל מסטיי

היועצת המשפטית למשרד התפוצות

שלום רב,

הנדון: האגף להתחדשות יהודית במשרד התפוצות

בהמשך להתייעצויות בנושא הנדון בשבועות האחרונים, ולבדיקה ההיסטורית שנערכה בהקשר זה, להלן חוות דעתי בנושא:

- מבדיקת מזכירות הממשלה עולה כי משרד התפוצות קיבל את שטח הפעולה של "חברה ותפוצות" תחת אחריותו עם הקמת המשרד בשנת 2009. החלטות הממשלה שהתקבלו בשנים שלאחר מכן, ואשר הוסיפו או גרעו תחומי אחריות מהמשרד, לא התייחסו לשטח פעולה זה, שנשאר לכן עד היום באחריות המשרד. עוד קודם לכן, שטח הפעולה הזה טופל ע"י השר מלכיאור במשרד ראש הממשלה, ועבר למשרד החוץ, וככל הנראה שב למשרד ראש הממשלה, לפני שמצא את משכנו במשרד התפוצות, כאמור בשנת 2009.
- לאורך השנים, נעשו פעולות מסוימות של המשרד תחת שטח פעולה זה, במנותק מהאחריות לנושא התפוצות. במסמכים שהעברת לנו הוזכרו פרויקט "יהדות לכולם – חגים בקהילה" ופרויקט "דו קיום" לנוער יהודי וערבי, שניהם מלפני כעשור. כמו כן, מזכירות הממשלה איתרה החלטה ממנה עולה כי לפני כעשרים שנים, השר מלכיאור היה אחראי על הקמת "בית מועצת יחד" – ליחסי חרדים, דתיים וחילוניים.
- מכל האמור עולה אפוא כי קיים בסיס מסוים לטענה כי משרד התפוצות יכול לבצע פרויקטים בתחום החברה שאינם קשורים בהכרח בתפוצות, במסגרת שטח הפעולה של "חברה ותפוצות".
- ואולם, ניסיון העבר מלמד שמדובר היה בפרויקטים בודדים, שלא מאפיינים את פעילותו של המשרד מאז הקמתו. הקמת אגף להתחדשות יהודית שפעילותו תהיה ממוקדת בנושאי חברה שאינם קשורים בתפוצות, בתקציב של 40 מיליון ₪ לשנה, חורגת באופן משמעותי מהדרך בה פעל המשרד לאורך השנים.
- בנסיבות אלו, אני שב ומדגיש כי דרך המלך – המשפטית, הפוליטית והציבורית – להסדרת הקמתו של אגף להתחדשות יהודית, שמתוכנן להיות תחום דגל בפעילותו של המשרד, בין בממשקים פנים-ממשלתיים ובין בממשקים חוץ-ממשלתיים, היא באמצעות החלטת ממשלה.

מדינת ישראל¹

משרד המשפטים

6. זאת ועוד, יש קושי משפטי להתייחס למונח "חברה" כ"חובק כל", בפרט בשים לב לתחומי האחריות ולשטחי הפעולה של משרדים אחרים. לכן, ככל שהמשרד יבקש לכלול תחת שטח פעולה זה מנעד רחב יותר של פעילויות, הקושי המשפטי בדבר ילך ויגבר.
7. מסיבות אלו, ומתוך הרצון להעניק למשרד את הכלים הנדרשים לפעילותו בתחום זה ואת הוודאות המשפטית הנדרשת, ובכדי למנוע חפיפה במימון ובתחומי טיפול עם משרדים אחרים, יש מקום כאמור לפעול בדרך המלך ולעגן את הקמת האגף החדש ואת פעילותו בהחלטת ממשלה. כפי שהבהרנו בשיחות קודמות, ניתן בנסיבות העניין לעשות זאת בהחלטה טכנית פשוטה יחסית, שתאושר אף בדרך של משאל, ללא דיון בממשלה.
8. ככל שיוחלט בסופו של יום שלא לעשות כן, ולהימנע מהבאת הדברים לאישור הממשלה, הרי שבשים לב לכך ששטח הפעולה של "חברה ותפוצות" אכן מצוי באחריות המשרד לפי החלטות הממשלה, ואף נעשתה במסגרתו בעבר פעילות בנסיבות מסוימות, אינני סבור כי הקשיים המשפטיים המתוארים מגיעים כדי מניעה משפטית, בכפוף להערה האמורה לעיל ביחס להיקף הפעילות המתוכנן תחת שטח פעולה זה. ככל שהיקף הפעילות יהיה רחב יותר ומשמעותי יותר, הדבר יעורר קושי ניכר במתן הגנה משפטית.

בברכה,

ד"ר גיל לימון, עו"ד
המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
(משפט ציבורי-מנהלי)

העתק:

מר שלום שלמה, מזכיר הממשלה
גב' ציונה קניג-יאיר, מנכ"לית משרד התפוצות
גב' שלומית ברנע-פרגו, היועצת המשפטית למשרד ראש הממשלה
עו"ד אורן פונו, ראש אשכול עבודת הממשלה, המחלקה למשפט ציבורי-מנהלי
מר חנן ארליך, המחלקה למשפט ציבורי-מנהלי
גב' נטע קניגשטיין, המחלקה למשפט ציבורי-מנהלי